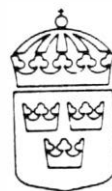

Motion till riksdagen

1989/90:Kr365

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Sveriges Radio och dess finansiering

Mot.
1989/90
Kr365 – 377

Kulturministern skrev i budgetpropositionen 1987/88 om Sveriges Radios verksamhet följande:

Nu när ett växande – och i inte ringa omfattning kommersialiserat och utslästat – programutbud når oss via satellit och kabel är det viktigt att programföretagen lever upp till grundtanken om publicistiskt oberoende etermedier, vilka har som en huvuduppgift att förmedla och levandegöra svensk kultur

Så tyckte alltså kulturministern då och vpk instämde helt i den bedömningen.

Sedan dess har utvecklingen präglats av fortsatta och omfattande förändringar inom etermediaområdet och i Sveriges Radiokoncernens omvärld. Antalet TV-sändande satelliter ökar och för närvarande sänder ett 40-tal programkanaler över Europa, därav 15 kanaler för vidare sändning i Sverige. I dag kan 20 % av samtliga hushåll se satellitsända program. Om kabelnätets tillväxt fortsätter i samma takt som under det senaste året kommer antalet hushåll som kan se kabel-TV att passera miljonen under år 1990.

Om man utgår från vad kulturministern tyckte i budgetpropositionen 1987/88 skulle det vara ännu viktigare idag att programföretagen lever upp till grundtanken om publicistiskt oberoende etermedier, vilka har som en huvuduppgift att förmedla och levandegöra svensk kultur. Och det anser vpk.

Just med hänvisning till den snabba utvecklingen inom etermediaområdet måste vi skapa förutsättningar som stärker Sveriges Radios konkurrensmöjligheter och gör det möjligt för Sveriges Radio att erbjuda tittarna och lyssnarna kvalitativt högstående program som återspeglar den svenska verkligheten på alla nivåer. Det är på så sätt man skapar verkliga valmöjligheter för folk, inte minst för de TV-tittare som också i fortsättningen kommer att vara hänvisade till sändningar över marknätet.

Valmöjligheterna skapas genom att Sveriges Radio framstår som ett kvalitativt högstående alternativ till olika multinationella mediabolag som har tagit hand om mycket av satellitsändningarna och överöser oss med undermåliga, kommersiella och alltför ofta våldsförhållande program.

Mot denna bakgrund och i enlighet med vpk:s kulturpolitiska målsättningar anser vi att det är av ovärderligt stor kulturpolitisk betydelse att förutsättningar skapas så att Sveriges Radio, såsom de själva skriver, kan erbjuda de svenska lyssnarna och tittarna ett mångfaldigt utbud av program som är

bildande, kunskapsberikande och inte minst underhållande, som värnar vår identitet, kultur och språk och som skildrar den svenska verkligheten på alla nivåer. Man bör ha i åtanke att Sveriges Radio är landets största kulturproducent och avgjort den slagkraftigaste.

Men regeringen anser att en allmän förstärkning av Sveriges Radio-koncernens resurser bör anstå ytterligare en tid, i avvaktan på att frågor om den framtida TV-politiken m.fl. dithörande frågor, skall beredas ytterligare.

Regeringens ovilja till förstärkning av Sveriges Radios resurser beror på tveksamhet om dess framtida finansieringsformer. Regeringen vill invänta beslut av den socialdemokratiska partikongressen. Det uppenbara syftet är att ändra tidigare beslut om reklanfri TV.

Vpk anser i enlighet med våra kulturpolitiska målsättningar och i enlighet med Sveriges Radios planer för framtida utveckling att vi bör skapa förutsättningar för en utveckling av koncernen med bibehållen public service-inriktning. Vpk anser att Sveriges Radio också i fortsättningen skall fungera utan reklamfinansiering, vilket är en förutsättning för yttrandefrihet och kulturell frihet.

Den s.k. mångfalden av snabbt växande TV-bolag som utnyttjar satellit-sändningar i en reklamfinansierad verksamhet söker sig av naturliga skäl till så stora publikgrupper som möjligt och följaktligen till ett programinnehåll som är så lite kontroversiellt som möjligt, inte ifrågasättande, inte kritiskt granskande. Det blir av nödvändighet, inte minst med tanke på att de skall sändas i olika länder samtidigt, utslätat och förgrovat.

Reklamfinansieringen av Sveriges Radios verksamhet har debatterats flitigt den senaste tiden. Vpk:s uppfattning i den frågan är att förutom de mycket negativa kulturpolitiska effekterna som TV-reklamen kommer att få, så är den som rent finansieringsalternativ den sämsta tänkbara. Eftersom TV-reklamen betalas av konsumenterna indirekt via varorna, utsätts den för alla mellanhänders procentpåslag under varans väg från producent till konsument plus 25 % moms.

Det har räknats fram att endast 15 % av det konsumenterna får betala kommer att bidra till TV:s ökade finansiering.

Det betyder att den finansieringsformen blir 5 till 6 gånger dyrare för konsumenterna bortsett från den otillbörliga påverkan vi också utsätter oss för.

Vi måste också ta hänsyn till att överkonsumtionen är vår tids stora problem, som förorsakar negativa effekter på hälsa, miljö, privatekonomi, överhettning av rikets finanser samt ger omöjliga globala effekter. Att då finansiera TV genom att stimulera ytterligare konsumtion, ja rättare uttryckt, fel- och merkonsumtion, är ju barockt och helt emot vårt gemensamma bästa. Sett ur detta perspektiv vore det sundare att höja reklamskatten för att dämpa konsumtionen och att därifrån ta fram resurserna till en ökad finansiering av TV.

Reklamen kostar oss konsument (efter alla procentpåslag på vägen samt moms) i nuläget 40 miljarder kr. Inte en oväsentlig siffra om man ser den i proportion till vår livsmedelskonsumtion på ca 150 miljarder kr.

Under en följd av år har Sveriges Radio-koncernens intäkter successivt urholkats. Så kan det inte fortsätta. Alla som verkligen menar allvar med att de önskar en bättre svensk radio och television, som kan möta kommersialis-